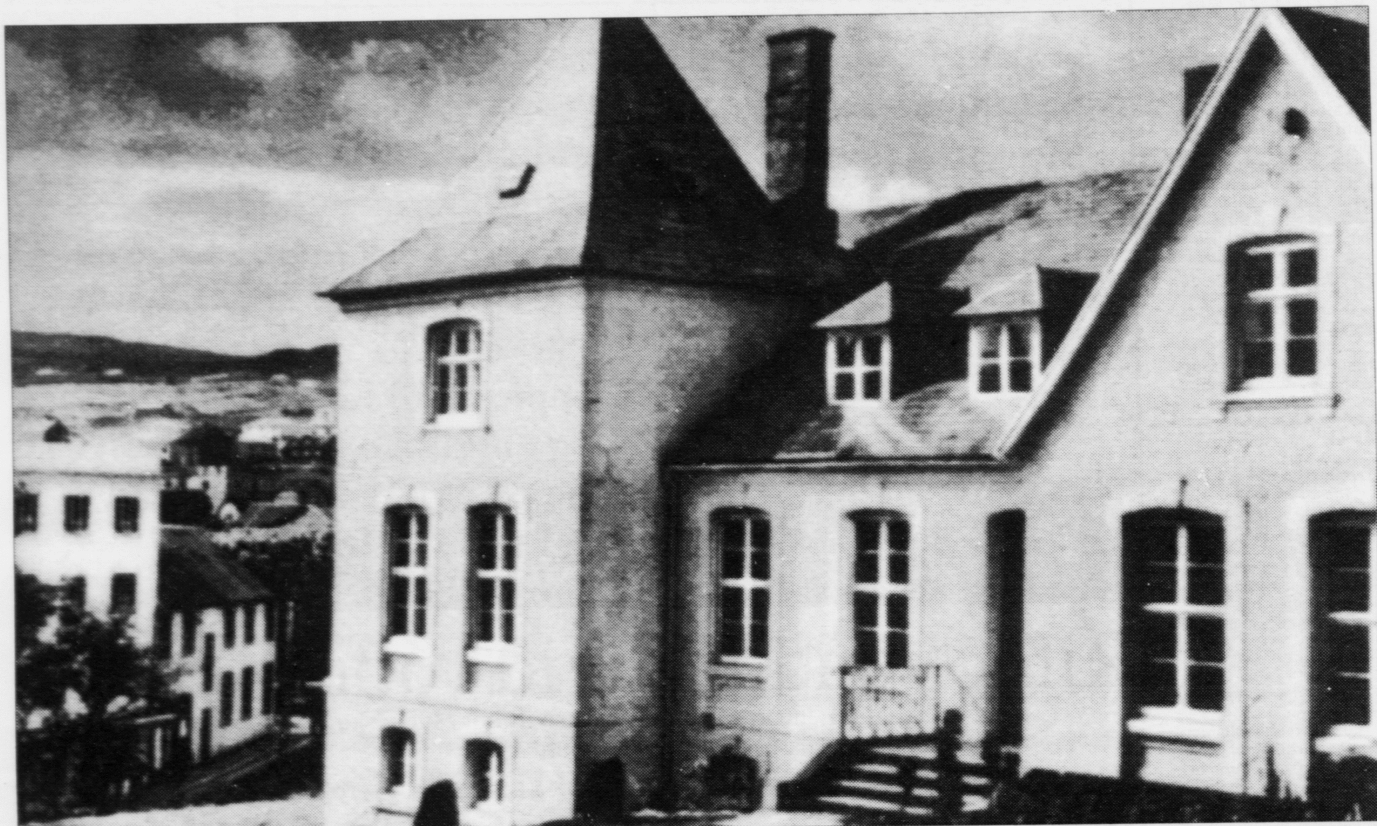

Amtmanskjörin í Havn í fimtiárunum, tá Niels Elkær-Hansen var ríkisumboðsmaður í Føroyum

Tað snýr seg ikki um at hava rætt - men at fáa rætt!"

Sveinur Tummasson
Keymannahavn

Úr endurminningunum hjá Niels Elkær-Hansen, fyrrverandi
ríkisumboðsmanni

Niels Elkær Hansen varð borin í heim í 1915. Pápin var lærari og strongdi á at fáa børnini at læra. Niels tók studentsprógv í Sorø og fór síðani á lærda háskúlan at

lesa búskaparfrøði og stjórnmálafrøði. Hann var virkin í ymiskum felagsskapum í lestrarárunum (eina mest sosialdemokrat-

iskum) og kom á henda hátt at kenna nógva fólk, sum seinni gjørdust oddafólk í danska samfelagnum.

Hann tók prógv sum cand. polit. í 1940 og fekk beinanvegin starv í Landbúnaðarmálaráðnum. Í 1942 fór hann at arbeiða í Tollstýrinum, men legði nógva fyrri og hevði altíð onnur stórv aftrat hesum. Í 1948 tók hann við starvinum sum skrivari hjá forsætismálaráðharranum, sum tá var Hans Hedtoft.

Millum annað mangt, sum honum var fyrri hesa tíðina, greiðir hann frá einum døgurða saman við Eleanor Roosevelt og soni hennara, sum drakk seg fullan, meðan hini talaðu saman. Tey vóru á ferð runt í Evropu at tala fyrri NATO-limaskapi. Hedtoft dugði

væl enskt, men hann læt skrivara sín umseta, so at hann fekk stundir at hugsa seg um, hvat hann skuldi siga. Hetta hevði helst verið vert at umhugsad hjá teimum, sum samráðast fyrri heimastýrið og ikki duga so væl danskt.

Forsætismálaráðið hevði tá eins og nú á døgum bert heilt fá verulig málsoki at umsita - millum tey mest týðandi vóru Føroyar.

Til Føroya, Íslands og Grønlands

Hans Hedtoft hevði stóran áhuga fyrri norðurlendskum samstarvi og norðurlendskari mentan. Hann tók niður málningarnar á skrivstovu síni, sum Stauning gamli hevði honget upp, og valdi í teirra stað ein málning hjá Johannes Larsen við grønlandskum motivum, ein íslendskan hjá Kjarval og ein hjá Mikines.

Summarið 1948 gjørdi forsætisráðharrin av at gera ferð norður í Atlantshav. Árni fyrri 1948 høvdu verið rokut: Ísland loysti endaliga

frá Danmørkini 17. juni 1944, Grønland var farið at resast, eftir at USA hevði latið upp fyrri umheiminum, og Føroyar høvdu roynt at loysa - eins og Ísland. Sum kunnugt hevði ríkisdagurin ístaðin samtykt heimastýrislógina, sum kom í gildi 1. apríl 1948. Nú vildi forsætisráðharrin vitja hesi samfeløg til tess at staðfesta, at viðurskiftini vóru komin í fasta legu aftur.

Í fylgi forsætisráðharrans umboð á fregattini Niels Ebbesen var - umframt Niels Elkær-Hansen - flotaovastin A.H. Vedel, vara-admirálur, sum var giftur føroyskari konu. Tað var hann, sum gav boð um at søkkja danska flotan í 1940. Haraftrat var Andreas Møller, ein av upphavsmönnum til heimastýrislógina.

Elkær-Hansen skrivur, at danir sum arbeiddu í Føroyum, vóru vanir at kalla landið "De fugtige Øer". Hetta visti seg eisini at vera ein góð lýsing av báði vøðurlagi og fólk.

Umframt døgurðar og

vanligar kunningarfundir vóru veruligar samráðingar við heimastýrið, sum eg skal koma aftur til seinni. Sosialdemokratisk forsætisráðharrin hevði eisini loynifund við leiðsluna í Føroya Javnaðarflokki, ið bað um ráð og vegleiðing í kjakinum við tjóðskaparlaga veingin á tingi. Forsætisráðharrin bað javnaðarmenninar seta almannaveitingar og útbúgvingarmál upp í móti tjóðskaparspurninginum; men hetta vóru eingi ráð, tí Tjóðveldisflokkurin vann fram í stórum við at sameina júst hesi mál við tjóðskaparspurningin, skrivur Elkær-Hansen.

A ferðini hitti Elkær-Hansen Petur Mohr Dam, sum hann sigur var so sannfórður sosialdemokratúr, at hann uppkallaði bretska Labourpolitikkaran Clement Attlee.

Hedtoft tjóðskaparmaður

Í Íslandi bar Hans Hedtoft seg høvskliga at, tí hann vildi slætta sjógva ímillum danska ríkið og nýggja íslenska lýðveldið. Fregattin læt 21 skot av fyrri íslenska flagginum, soleiðis sum tað

Niels Elkær Hansen
fyrirverandi
ríkisumboðsmaður í
Føroyum